

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต

Development of Creative Tourism Activities in Phuket Old Town Community

นภชนก ตลับเงิน

Naphachanok Talabngoan

คณะกรรมการจัดการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Graduate School of Tourism Management, National Institute of Development Administration, Thailand

E-mail: ajarndeutsch@hotmail.com

Retrieved December 1, 2022; Revised January 19, 2023; Accepted January 31, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต 2) เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว รวมจำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ศักยภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ย่านเมืองเก่าภูเก็ต ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ เรื่องราว ธรรมชาติ และศิลปะ ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3 รูปแบบ คือ การเยี่ยมชม การทดลองปฏิบัติ และการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ การถ่ายทอดความรู้ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ กิจกรรมที่มีการลงมือปฏิบัติ พื้นที่สร้างสรรค์ กิจกรรมการท่องเที่ยวตามกลุ่มเป้าหมาย ช่องทางการรับรอง และสินค้าของที่ระลึกชุมชน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์; กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์; การท่องเที่ยวโดยชุมชน

Abstract

The objectives of this article were (1) to study on the potential activities in creative tourism of Phuket Old Town community (2) to study on the model of creative tourism activities in Phuket Old Town community and (3) to propose the guidelines for development of creative tourism activities in Phuket Old Town community. Qualitative analysis was utilized as a research method of the study, where 30

in-depth interviews with members of Phuket Old Town community, specialists and tourists were conducted. They were selected by purposive sampling and the instrument for collecting data was semi-structured interview. Analysis data by content analysis. The Results indicated that the potential of creative tourism activities Phuket Old Town community consist of 3 aspects, as follow: stories, sense and sophistication. The model of creative tourism activities Phuket Old Town community consists of 3 aspects, as follow: seeing, tasting and learning. The development of creative tourism activities consists of 7 aspects, as follow: knowledge transfer, modern technology, hands-on activities, creative places, tourism activities according to target groups, booking channel and community souvenir products.

Keywords: Creative Tourism; Creative Tourism Activities; Community Based Tourism

บทนำ

รูปแบบการท่องเที่ยวมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ปัจจุบันนักท่องเที่ยวต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564) นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการประสบการณ์จะหลีกเลี่ยงการท่องเที่ยวในสถานที่ยอดนิยมและการท่องเที่ยวในช่วงฤดูการท่องเที่ยวเดิม โดยมองหาสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสร้างประสบการณ์แท้จริงและสัมผัสวิถีชีวิตท้องถิ่น (ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว, 2562) การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมและผลักดันให้นำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยว เนื่องจากสามารถสร้างประสบการณ์แปลกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยว Richard (2010) อธิบายว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่สร้างความเข้าใจและประสบการณ์ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้าน ตลอดจนส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ส่งเสริมการตลาดโดยการนำเสนอประสบการณ์ที่น่าจดจำให้กับนักท่องเที่ยวผ่านแคมเปญการท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น “Amazing Thailand, Open to the New Shades”, “Amazing ไทยเท เมืองไทยสวยทุกที่ เท่ทุกสไตล์” ซึ่งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยใช้วิถีชีวิตท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐได้จัดตั้งองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หรือ อพท. โดยมีภารกิจในการสนับสนุนการดำเนินงานของการท่องเที่ยวโดยชุมชนและผลักดันส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จากการศึกษาพบว่า รูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนส่วนใหญ่เป็นการเยี่ยมชมวิถีชีวิตชุมชน นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมค่อนข้างน้อย ชุมชนมีจุดอ่อนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์แปลกใหม่ (นงลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร และคณะ, 2561; กชธมน วงศ์คำ และคณะ, 2563)

ชุมชนท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าภูเก็ต เป็นชุมชนการท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นทางวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม อพท. ประเมินว่า ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตมีความพร้อมเป็นต้นแบบการ

ท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ (ผู้จัดการออนไลน์, 2564) อย่างไรก็ตาม การศึกษาเกี่ยวกับชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตในบริบทของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวมีค่อนข้างน้อย โดยส่วนใหญ่เป็นศึกษาในบริบทการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (ศิริินทร์ สังข์ทอง และ อารีย์ญา ธิรสัตยาพิทักษ์, 2562) การศึกษาในบริบทการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (สุธาสินี วิทยาภรณ์ และ ตุลา ไชยาศิริรินทร์โรจน์, 2564) ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญต่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ ช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชนและขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้กับประเทศ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต การวิจัยนี้ทำให้ชุมชนมีแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ สร้างความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและศิลปวัฒนธรรมและยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวของชุมชนสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยไปใช้ประกอบการวางแผนการดำเนินงานการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวไทยให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

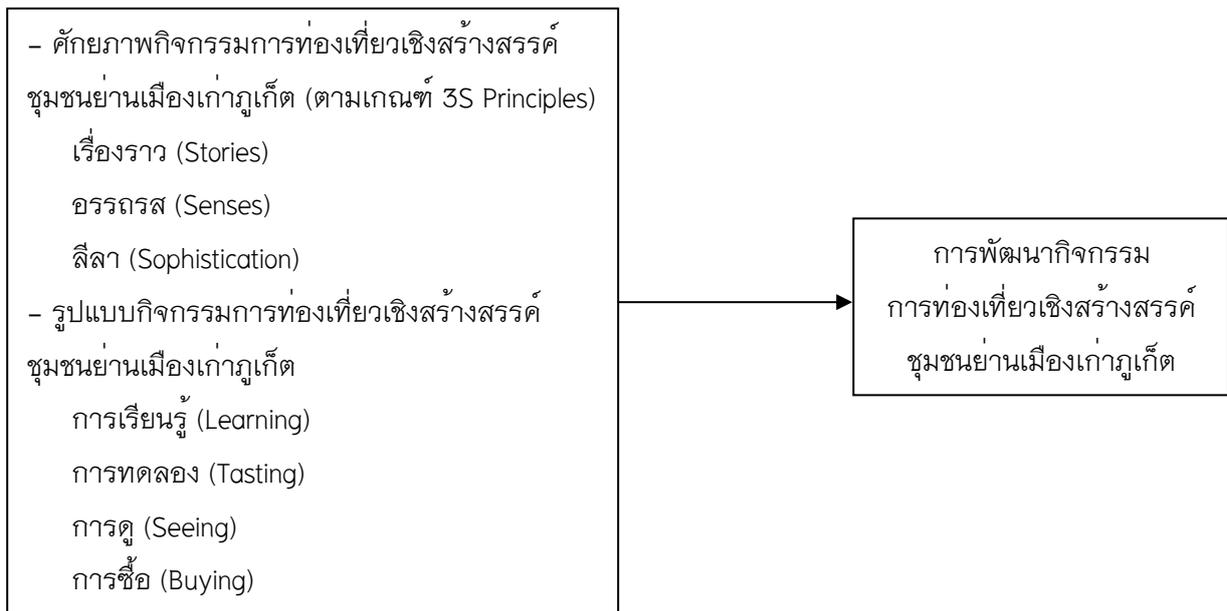
1. เพื่อศึกษาศักยภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต
2. เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต

การทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวบนพื้นฐานความคิดสร้างสรรค์และเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สร้างความผูกพันระหว่างนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้าน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและความเข้าใจอย่างลึกซึ้งซึ่งผ่านกิจกรรมที่มีส่วนร่วม รูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าวจึงใช้การสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นพื้นฐานในการออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างประสบการณ์แท้จริง อพท. (2561) ได้นำแนวคิดคุณลักษณะเฉพาะของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นำเสนอโดย Richard มาจัดทำเป็นแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เรียกว่า The 3S Principles ประกอบด้วย 1) เรื่องราว (Stories) หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวมีเรื่องราวจากทุนทางวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการสืบค้น ร้อยเรียง ออกแบบและนำเสนอได้น่าสนใจ ทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างลึกซึ้ง 2) อรรถรส (Senses) หมายถึง การออกแบบกิจกรรมที่สามารถรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

ได้แก่ การมองเห็น (Seeing) การดมกลิ่น (Smelling) การได้ยิน (Hearing) การสัมผัส (Touching) การลิ้มรส (Tasting) ทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความสนุกสนานและเกิดสุนทรียภาพ และ 3) ลีลา (Sophistication) หมายถึง การออกแบบกิจกรรมให้มีความสลับซับซ้อน สามารถกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ มีการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง Richard (2010) นำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์ไว้ 2 ลักษณะ คือ 1) การใช้การสร้างสรรค์เป็นกิจกรรม (Creativity as activity) ได้แก่ การเรียนรู้ (Learning) และการทดลอง (Tasting) 2) การใช้การสร้างสรรค์เป็นฉากหลัง (Creativity as a background) ได้แก่ การดู (Seeing) และการซื้อ (Buying) ประสบการณ์ที่ได้จากรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวข้างต้นมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ โดยเรียงลำดับจากกิจกรรมที่มีระดับการมีส่วนร่วมจากน้อยไปหามาก คือ การซื้อ (Buying) การดู (Seeing) การทดลอง (Tasting) และการเรียนรู้ (Learning) ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งผลต่อระดับประสบการณ์ที่ได้รับ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในระดับมากมีผลต่อความลึกซึ้งของประสบการณ์ที่ได้รับมากขึ้นตามลำดับ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่วิจัย คือ ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 30 คน ใช้วิธีการเลือกสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) สมาชิกชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ได้แก่ ประธานวิสาหกิจชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ผู้เล่าเรื่อง สมาชิกชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน/ผู้

อาวุธโส จำนวน 10 คน 2) นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว จำนวน 5 คน และ 3) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ โดยสร้างแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มีข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ 1) ศักยภาพกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต 2) รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต 3) แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต และ 4) ข้อเสนอแนะ ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความเที่ยงตรง (IOC) ของเครื่องมือวิจัย และคำนวณคะแนนเฉลี่ยของข้อคำถามแต่ละข้อ โดยคะแนนเฉลี่ยของทุกข้อคำถามมีค่ามากกว่า 0.50 การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม ถึง 15 ธันวาคม 2564 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสร้างข้อสรุป และบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตมีศักยภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 3 ด้าน คือ เรื่องราว (Stories) อรรถรส (Senses) และลีลา (Sophistication) ดังนี้

1.1 ศักยภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ด้านเรื่องราว (Stories) มีจำนวน 2 ข้อ คือ (1) เรื่องราวมาจากทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ได้แก่ อาคารสถาปัตยกรรมแบบชิโน-ยูโรเปียน การแต่งกายชุดบาบ๋า งานช่างดีเหล็ก และอาหารท้องถิ่น และ (2) การออกแบบเรื่องราวมาจากประชาชนชาวบ้าน

1.2 ศักยภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ด้านอรรถรส (Senses) มีจำนวน 4 ข้อ คือ (1) มีการเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ตรง (2) มีกิจกรรมให้ลงมือทำ (3) มีการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 (มองเห็น ดมกลิ่น ได้ยิน สัมผัส และลิ้มรส) และ (4) มีการจัดกิจกรรมในสถานที่จริง

1.3 ศักยภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ด้านลีลา (Sophistication) มีจำนวน 1 ข้อ คือ การสร้างจุดเด่นทางการตลาด โดยการนำเสนอด้วยแนวคิด 4 อ. ได้แก่ อาคาร อาหาร อารมณ์ และอารมณ์

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 3 รูปแบบ ดังนี้

2.1 การเยี่ยมชม พบในกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 8 กิจกรรม คือ กิจกรรมเยี่ยมชมสถาปัตยกรรมแบบชิโน-ยูโรเปียนในย่านการค้าเมืองเก่าภูเก็ต กิจกรรมเดินถ่ายภาพ Street Art กิจกรรมเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัว กิจกรรมเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เพอรานากันนิทัศน์ กิจกรรมเยี่ยมชม

พิพิธภัณฑ์ Woo Gallery historical House กิจกรรมเยี่ยมชมบ้านขุนนิเทศจันารักษ์ กิจกรรมไหว้พระขอพรที่อามแสงธรรม และกิจกรรมเยี่ยมชมบ้านผู้สูงอายุ บ้านเลขที่ 88

2.2 การทดลองปฏิบัติ พบในกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 2 กิจกรรม คือ กิจกรรมทำอาหารท้องถิ่นครัวบาบา และกิจกรรมรวมอนุรักษ์อาชีพตีเหล็กได้สู่นั่น

2.3 การเรียนรู้ พบในกิจกรรมการท่องเที่ยว จำนวน 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ Woo Gallery historical House กิจกรรมเยี่ยมชมบ้านขุนนิเทศจันารักษ์ กิจกรรมทำอาหารท้องถิ่นครัวบาบา และกิจกรรมรวมอนุรักษ์อาชีพตีเหล็กได้สู่นั่น

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต แบ่งออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

3.1 การถ่ายทอดความรู้ ชุมชนควรมีการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนให้แก่คนรุ่นใหม่ และควรพัฒนาทักษะการสื่อสารให้กับผู้เล่าเรื่องทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ควรพัฒนาสื่อหรือวิธีการสื่อสารใหม่ ๆ ตามพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

3.2 การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ชุมชนควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เสริมการเล่าเรื่องด้วยบุคคล เพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับยุคดิจิทัลและความเข้าใจในวัฒนธรรมอย่างถ่องแท้ และลดปัญหาข้อจำกัดเรื่องความเหมาะสมของสถานที่และพื้นที่จัดกิจกรรม ตลอดจนนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเพื่อสร้างความสนุกสนานมากขึ้น

3.3 กิจกรรมที่มีการลงมือปฏิบัติ ชุมชนควรออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีส่วนร่วมหรือทดลองปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความสนุกสนานและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น

3.4 พื้นที่สร้างสรรค์ ชุมชนควรกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวต้องลงมือปฏิบัติจริง ควรคำนึงถึงขนาดพื้นที่รองรับและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติ เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจ มีทักษะประสบการณ์และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

3.5 กิจกรรมการท่องเที่ยวตามกลุ่มเป้าหมาย ชุมชนควรพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มเป้าหมาย จัดกิจกรรมตามความสนใจของนักท่องเที่ยว และมีตัวเลือกกิจกรรมเฉพาะความสนใจ เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวประจำวัน กิจกรรมการท่องเที่ยวตามเทศกาลพิเศษ เป็นต้น

3.6 ช่องทางการรับรอง ชุมชนควรเพิ่มช่องทางการจองให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวยุคดิจิทัล โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการรับรอง เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของชุมชน

3.7 สินค้าของที่ระลึกชุมชน ชุมชนควรมีซื้อสินค้าของที่ระลึกที่ชุมชนผลิตขึ้นเองหรือเป็นสินค้าที่มาจากสร้างสรรค์ผลงานของนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้และเป็นการประชาสัมพันธ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตมีศักยภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ครบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเรื่องราว (Stories) ด้านอารมณ์ (Senses) และด้านลีลา (Sophistication) ทั้งนี้ ศักยภาพด้านเรื่องราว ประกอบด้วย เรื่องราวมาจากทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะและการออกแบบเรื่องราวมาจากปราชญ์ชาวบ้าน ศักยภาพด้านอารมณ์ ประกอบด้วย มีการเรียนรู้จากผู้มีประสบการณ์ตรง มีกิจกรรมให้ลงมือทำ มีการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และมีการจัดกิจกรรมในสถานที่จริง และศักยภาพด้านลีลา คือ การสร้างจุดเด่นทางการตลาด ทั้งนี้เนื่องจากชุมชนมีการสืบค้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมแท้จริงของชุมชนและคัดเลือกวัฒนธรรมที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์มาสร้างเป็นเรื่องราวในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยมีปราชญ์ชาวบ้านและผู้มีประสบการณ์ตรงช่วยออกแบบเรื่องเล่าที่แสดงถึงวิถีชีวิตการสร้างที่อยู่อาศัย อาหารการกิน การแต่งกาย ภูมิปัญญางานช่างดีเหลือ และความเชื่อของคนในชุมชน ซึ่งแตกต่างจากชุมชนเชื้อสายจีนชุมชนอื่น เนื่องจากชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตมีลักษณะเป็นพหุวัฒนธรรม มีการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมจีนและวัฒนธรรมไทยพื้นถิ่น ตลอดจนการรับอิทธิพลวัฒนธรรมของชาวตะวันตกที่เข้ามาติดต่อค้าขายในช่วงสมัยการทำเหมืองแร่ นอกจากนี้ กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนทำให้เกิดสุนทรียภาพผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 อย่างครบถ้วน มีการสร้างความแตกต่างทางการตลาดโดยการใช้แนวคิด 4 อ. คือ อาคาร อาหาร อารมณ์ และอารมณ์ ซึ่งบ่งบอกเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชนมาเป็นจุดขายเพื่อสร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ Richard (2010) อธิบายว่า การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการท่องเที่ยวที่มอบประสบการณ์ผ่านการเรียนรู้ในศิลปะและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความแท้จริง (Authenticity) ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2561) ได้นำเสนอว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรออกแบบจากทุนวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ แสดงถึงวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นและนำเสนอประสบการณ์แปลกใหม่ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อกระตุ้นให้เกิดสุนทรียภาพและความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการออกแบบกิจกรรมให้มีความสร้างสรรค์และแตกต่างเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลัดดาวรรณ ทองใบ (2561) พบว่า ชุมชนควรมีกระบวนการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยการนำเสนออัตลักษณ์ที่โดดเด่น เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับการศึกษาของ หัสณัย ผัดวงศ์ (2561) พบว่า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรสร้างความแตกต่างโดยให้ความสำคัญกับคุณค่าทางอัตลักษณ์และนำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุดมาสร้างเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับ อพท. (2561) ที่นำเสนอว่า ชุมชนควรมีการคิดประโยคที่โฆษณาจุดขายของกิจกรรม การสร้างความแตกต่างทางการตลาด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตมีรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 3 รูปแบบ คือ การเยี่ยมชม การทดลองปฏิบัติ และการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากชุมชน

ออกแบบกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจในวัฒนธรรมและได้รับประสบการณ์จริงผ่านการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตของคนในสังคม การทดลองทำอาหารท้องถิ่นและการเรียนรู้อาชีพดั้งเดิม ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะมีปราชญ์ชาวบ้านและผู้มีประสบการณ์ตรงบอกเล่าเรื่องราวและทำกิจกรรมร่วมกัน ผลการวิจัยนี้สนับสนุนแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ Richard (2010) อธิบายว่า การดูหรือการเยี่ยมชม เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่นำเสนอผ่านบรรยากาศของการสร้างสรรค์ นักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์โดยไม่จำเป็นต้องลงมือปฏิบัติ ส่วนการทดลองและการเรียนรู้จะทำให้ นักท่องเที่ยวได้รับทักษะและประสบการณ์ที่ลึกซึ้งขึ้น ทั้งนี้ ระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งผลต่อระดับประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับมากขึ้นตามลำดับ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของ อพท. (2561) อธิบายว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และลงมือทำด้วยตนเองเพื่อสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง การศึกษาของอชิป จันท์สุริย์ (2563) อธิบายว่า การสร้างประสบการณ์ที่ดีจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันสามารถสร้างความสุนทรีย์ภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ หัสณีย์ ผัดวงศ์ (2561) ได้นำเสนอฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยมีรูปแบบการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติเป็นหลัก สุวิมล สาแทรกทอง และคณะ (2560) อธิบายว่า กิจกรรมด้านการทดลองปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่มีระดับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์มากที่สุด เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้เกิดความคิดสร้างสรรค์จากการลงมือทำการศึกษาของเจมณี ทะริยะ (2563) พบว่า การลงมือปฏิบัติและออกแบบผลงานด้วยตนเองเป็นการเพิ่มพูนทักษะและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้ผลงานที่ออกมามีเอกลักษณ์เฉพาะและมีคุณค่า สามารถสร้างความประทับใจและน่าจดจำ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ การถ่ายทอดความรู้ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ กิจกรรมที่มีการลงมือปฏิบัติ พื้นที่สร้างสรรค์ กิจกรรมการท่องเที่ยวตามกลุ่มเป้าหมาย ช่องทางการรับจอง และสินค้าของที่ระลึกชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากคนเล่าเรื่องส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและยังไม่มีอำนาจในการเล่าเรื่องที่น่าสนใจ และใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยวาจาเพียงอย่างเดียว ชุมชนมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวลงมือปฏิบัติค่อนข้างน้อยและจัดในพื้นที่ที่มีข้อจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมาก นักท่องเที่ยวไม่สามารถจองผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่และไม่สามารถเลือกเข้าร่วมเฉพาะกิจกรรมที่สนใจ ตลอดจนชุมชนไม่มีสินค้าของที่ระลึกที่ผลิตโดยชุมชน ผลการวิจัยดังกล่าวสนับสนุนแนวคิดของ อพท. (2561) นำเสนอว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้รับความเข้าใจ ทักษะประสบการณ์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง การเล่าเรื่องโดยตรงจากเจ้าบ้านเป็นวิธีการสื่อสารอย่างหนึ่งที่กระตุ้นการเรียนรู้ กิจกรรมที่มีการลงมือทำและอยู่ในพื้นที่ที่มีบรรยากาศของการสร้างสรรค์จะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 การสร้างแบรนด์หรือการสื่อสารทางการตลาดเป็นกิจกรรมสำคัญที่ช่วยส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่าย นอกจากนี้สินค้าของที่ระลึกเป็นสิ่งที่สร้างความทรงจำร่วมเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและกิจกรรม

ที่นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วม ตลอดจนสร้างรายได้และผลประโยชน์ให้แก่ชุมชน (บุญยสฤกษ์ อเนกสุข, 2559) นางลักษณ์ โพธิ์ไพจิตร และคณะ (2561) สรุปว่า การพัฒนาศักยภาพกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรมีการถ่ายทอดความรู้จากผู้สูงอายุให้กับคนรุ่นใหม่และฝึกทักษะคนรุ่นใหม่ให้มีความชำนาญ การศึกษาของฟองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง (2561) สรุปว่า บุคลากรและนักท่องเที่ยวต้องถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ให้มีคุณภาพและยั่งยืน ตลอดจนการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเสริมการเล่าเรื่องสามารถสร้างความน่าสนใจความเข้าใจต่อเรื่องราวและการจดจำได้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทรงสิริ วิชิรานนท์ และคณะ (2562) อธิบายว่า การใช้เทคโนโลยีความจริงเสริม (AR) มาส่งเสริมการท่องเที่ยวในการถ่ายทอดเรื่องราวแหล่งท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าใจชัดเจนขึ้น ผลการศึกษาวิจัยของ สโรชา อมรพงษ์มงคล (2561) อธิบายว่า การได้พบเห็นและได้สัมผัสประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมในพื้นที่จริง ทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจและความสนุกสนาน กระบวนการท่องเที่ยวและกีฬา (2560) อธิบายว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ควรพัฒนาให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เป็นการพัฒนาเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่มองหารูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ที่สามารถสร้างประสบการณ์การจากร่วมเรียนรู้และมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคนในท้องถิ่น นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีใหม่สามารถสร้างความแตกต่างทางการตลาดให้กับการท่องเที่ยวชุมชนและยังสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสังคมในยุคดิจิทัล การศึกษาของณัฐวุฒิ ปัญญา (2564) พบว่า การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันควรมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสร้างบริการแปลกใหม่เพื่อสร้างความน่าสนใจและความต้องการซื้อให้กับลูกค้า โดยเน้นวิธีการเข้าถึงง่ายและไม่มีความซับซ้อนจนเกินไปเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าและขยายฐานกลุ่มลูกค้าเพิ่มขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต มีข้อค้นพบสำคัญของแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

ภาพที่ 2 แนวทางการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชน ย่านเมืองเก่าภูเก็ต

- 1) การถ่ายทอดความรู้ ชุมชนควรมีการถ่ายทอดความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แก่คนรุ่นใหม่ ตลอดจนพัฒนาทักษะการสื่อสารทางวัฒนธรรมให้กับผู้เล่าเรื่องอย่างต่อเนื่อง
- 2) การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ชุมชนควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เสริมการเล่าเรื่องด้วยบุคคล เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการให้ข้อมูลทางวัฒนธรรม สร้างความน่าสนใจให้กับนักท่องเที่ยวที่มีพฤติกรรมสอดคล้องกับยุคดิจิทัล และลดปัญหาข้อจำกัดเรื่องความเหมาะสมของสถานที่และพื้นที่จัดกิจกรรม
- 3) กิจกรรมที่มีการลงมือปฏิบัติ ชุมชนควรออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติจริงหรือมีส่วนร่วมกิจกรรมอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความสนุกสนานและความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือการพัฒนาตนเอง
- 4) พื้นที่สร้างสรรค์ ชุมชนควรกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นการลงมือปฏิบัติจริง โดยควรคำนึงถึงขนาดพื้นที่รองรับ สื่อสำหรับการเรียนรู้ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรม ทักษะประสบการณ์และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้กับนักท่องเที่ยว
- 5) กิจกรรมการท่องเที่ยวตามกลุ่มเป้าหมาย ชุมชนควรพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย และจัดกิจกรรมตามความสนใจของนักท่องเที่ยว

แต่ละกลุ่ม และมีตัวเลือกกิจกรรมตามความสนใจ เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยวประจำวัน กิจกรรมการท่องเที่ยวตามเทศกาลพิเศษ เป็นต้น เพื่อสร้างความน่าสนใจและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

6) ช่องทางการรับรอง ชุมชนควรเพิ่มช่องทางการจูงใจให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว ยุคดิจิทัล โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการรับรอง เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึงและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของชุมชน

7) สินค้าของที่ระลึกชุมชน ชุมชนควรเพิ่มเติมกิจกรรมการซื้อสินค้าของชุมชน ซึ่งเป็นสินค้าที่ชุมชนผลิตขึ้นเองหรือเป็นสินค้าที่มาจากการผลิตผลงานของนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้และเป็นการประชาสัมพันธ์ชุมชนให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต มีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ คือ 1) กิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ตมีศักยภาพของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3 ด้าน คือ เรื่องราว ธรรมชาติ และลีลา 2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน แบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ การเยี่ยมชม การทดลองปฏิบัติ และการเรียนรู้ และ 3) แนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต มี 7 ด้าน คือ การถ่ายทอดความรู้ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ กิจกรรมที่มีการลงมือปฏิบัติ พื้นที่สร้างสรรค์ กิจกรรมการท่องเที่ยวตามกลุ่มเป้าหมาย ช่องทางการรับรอง และสินค้าของที่ระลึกชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ชุมชนสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เพื่อสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่มเป้าหมาย

2) นักวิจัยหรือนักวิชาการสามารถนำองค์ความรู้จากการวิจัยไปต่อยอดในการศึกษาหรือวิจัย

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวสามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการวิเคราะห์และวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้องค์ความรู้ในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ชุมชนย่านเมืองเก่าภูเก็ต ที่สำคัญ คือ การพัฒนาศักยภาพกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ 3 ด้าน คือ เรื่องราว ธรรมชาติ และลีลา สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาสินค้าและบริการของชุมชนการท่องเที่ยว โดยควรให้

ความสำคัญกับการออกแบบและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์แบบมีส่วนร่วมหรือลงมือปฏิบัติ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มเป้าหมาย และการนำเทคโนโลยีมาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

เอกสารอ้างอิง

- กชธมน วงศ์คำ และคณะ. (2563). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืนบ้านดอนบม ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น (รายงานวิจัย).มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). คู่มือบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). Traveler of Tomorrow Elite Travel Trends. *TAT REVIEW*, 7(2), 26–35.
- เจมณี ทะริยะ. (2563). รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสำหรับศูนย์บ่มเพาะธุรกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและโรงแรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ณัฐวุฒิ ปัญญา. (2564). การสร้างสรรค์การตลาดดิจิทัลเชิงกลยุทธ์ : หลักฐานเชิงประจักษ์จากธุรกิจท่องเที่ยวในประเทศไทย. *Burapha Journal of Business Management, Burapha University*, 10(1), 20–44.
- ทรงสิริ วิชิรานนท์ และคณะ. (2562). การพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์เทคโนโลยีเสมือนจริงส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนคูบัว. งานประชุมวิชาการระดับชาติด้านการท่องเที่ยวกับมนุษยศาสตร์ ครั้งที่ 1 วันที่ 19–20 ธันวาคม.
- นงลักษณ์ โพธิ์โพธิ์จิตร และคณะ. (2561). การพัฒนาศักยภาพกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษากลุ่มชนไทยทรงดำ ตำบลบ้านดอน อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- บุญยสฤษฎ์ อเนกสุข. (2559). ยล เยี่ยม เยือน เหง้า : แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ผู้จัดการออนไลน์ (23 กรกฎาคม 2564). ยกระดับ 8 ชุมชน ต้นแบบท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ รับนักท่องเที่ยวคุณภาพ. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2564, จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9640000072292>
- ฟองจันทร์ หลวงจันทร์ดวง. (2561). ตัวชี้วัดการท่องเที่ยวชุมชนเชิงสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

- ลัดดาวรรณ ทองใบ. (2561). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์กับกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 8(2), 103-112.
- ศิรินทร์ สังข์ทอง และอารีย์ญา ธีรสัตยาพิทักษ์ (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา ย่านเมืองเก่าภูเก็ต. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 15(1), 1-21.
- ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว. (2562). การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มเป้าหมาย ภายใต้โครงการ *The LINK* (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยศิลปากร: นครปฐม.
- สโรชา อมรพงษ์มงคล. (2561). การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในมิติความจริงแท้ และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ กรณีศึกษา: เมืองมัลลิกา ร.ศ.124 จังหวัดกาญจนบุรี (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). วิทยาลัยนวัตกรรมการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชาลีณี วิทยาภรณ์, ตุลา ไชยาศิริรินทร์โรจน์ และรุจิภา สินสมบุรณ์ทอง (2564). แนวทางพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ ย่านเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก*, 7(1), 177-185.
- สุวิมล สาแหรกทอง และคณะ. (2560). กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนมอญบางกระบือ จังหวัดกรุงเทพมหานคร. *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 55: สาขาศึกษาศาสตร์, สาขาเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: 443-450.
- หัตถ์นัย ผัดวงศ์. (2561). การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอัตลักษณ์ทางกลุ่มชาติพันธุ์ม้งผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาหมู่บ้านม้งกิ่งกาญจน์ ตำบลริมโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2561). *คู่มือกระบวนการพัฒนาและยกระดับกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพลัส พับลิชชิง.
- อชิป จันทรสุรีย์. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมเป็นฐานสู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ จังหวัดชุมพร. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 12(1), 371-395.
- Richards, G. (2009). Creative tourism and local development. In R. Wurzbarger, A. Pattakos & S. Pratt (Eds.). *Creative tourism: A global conversation* (pp. 78-90). Santa Fe: Sunstone Press.
- Richards, G. (2010). Creative tourism and cultural events. *Paper presented at the 2nd Forum on UNESCO Creative Cities Network Icheon, Republic of Korea, 21 October 2010.*